

Case study for group discussions

คุณเป็นแพทย์เวชศาสตร์ฉุกเฉินที่ทำหน้าที่ในห้องฉุกเฉินรวมทั้งทำหน้าที่รับคำปรึกษาจากแพทย์ใช้ทุนที่กำลังอยู่เวรนอกเวลาในโรงพยาบาลทั่วไปแห่งหนึ่ง ในช่วงหัวค่ำวันนี้มีผู้ป่วยชายสูงอายุลงจากรถและเดินเข้ามาที่ห้องฉุกเฉินด้วยท่าทางเหนื่อยหอบโดยไม่ได้แวะยื่นบัตรเพื่อซักประวัติก่อน พยาบาลที่อยู่ประจำห้องฉุกเฉินสามารถบอกได้ทันทีว่าผู้ป่วยรายนี้เป็นผู้ป่วยโรคปอดอุดกั้นเรื้อรัง (COPD) เนื่องจากผู้ป่วยรายนี้มีที่มาห้องฉุกเฉินบ่อย ๆ เดือนละไม่ต่ำกว่า 5 ครั้งเนื่องจากไม่สามารถควบคุมอาการได้

ระหว่างให้การรักษาเบื้องต้นด้วยการพ่นยาขยายหลอดลม แพทย์ใช้ทุนได้ถามประวัติผู้ป่วยจากลูกสาวผู้ป่วยและทบทวนประวัติที่บันทึกไว้ในเวชระเบียนอิเล็กทรอนิกส์ และพบว่าผู้ป่วยมีอายุ 65 ปี ได้รับการวินิจฉัยว่าเป็นโรคปอดอุดกั้นเรื้อรังมาประมาณ 10 ปี และรับยาต่อเนื่องที่คลินิกโรคหืดและโรคปอดอุดกั้นเรื้อรังที่โรงพยาบาลของคุณมาตลอดโดยมีนัดทุก 1 เดือน แต่ผู้ป่วยจะมีอาการหอบเหนื่อยและมาห้องฉุกเฉินก่อนนัดอยู่บ่อยครั้ง ผู้ป่วยมีประวัติสูบบุหรี่มากกว่า 30 ปี และระหว่างที่รับการรักษามีการบันทึกว่าแพทย์ผู้รักษาได้ส่งต่อผู้ป่วยให้นักจิตวิทยาให้คำปรึกษาเพื่อเลิกบุหรี่มากกว่า 3 ครั้ง ลูกสาวของผู้ป่วยให้ประวัติเพิ่มเติมว่าปัจจุบันคุณพ่อยังคงสูบบุหรี่อยู่วันละ 1 ซองถึงแม้จะผ่านกระบวนการให้คำปรึกษาเพื่อเลิกบุหรี่แล้วถึง 3 ครั้ง ครั้งล่าสุดที่ผู้ป่วยเข้ารับกระบวนการให้คำปรึกษาเพื่อเลิกบุหรี่คือเมื่อ 1 เดือนที่แล้ว

ระหว่างที่เข้ารับการรักษาในห้องฉุกเฉินในวันนี้ จู่ ๆ ผู้ป่วยพูดขึ้นมาว่า “คงถึงเวลาที่ต้องเลิกบุหรี่เสียที เพราะเบื่อกับการเข้า ๆ ออก ๆ โรงพยาบาลเหลือเกิน” แต่ญาติของผู้ป่วยก็พูดตามมาทันทีว่า “แต่ครั้งก่อน ๆ หลังจากลองเลิกสูบได้ไม่ถึง 1 วันแกก็กลับมาสูบบอกทุกทีแหละหมอ แกบอกว่ารู้สึกหงุดหงิด แกรมในบ้านก็มีบุหรี่ที่ซื้อเก็บไว้เต็มไปหมด”

แพทย์ใช้ทุนคิดว่าผู้ป่วยรายนี้อาจจะพร้อมที่จะเลิกบุหรี่อยู่แล้วแต่ยังไม่มีการวางแผนที่ดีพอจึงมาปรึกษาคุณว่าควรจะมีการบริหารจัดการกลับไปเข้ารับเข้ารับการให้คำปรึกษาเพื่อเลิกบุหรี่ได้อย่างไรบ้าง? แพทย์ใช้ทุนประเมินว่าผู้ป่วยน่าจะอยู่ในขั้นลังเลใจ (contemplation) ตามทฤษฎีลำดับขั้นของการเปลี่ยนแปลง (Stage of Change Theory) ดังนั้น การให้ความรู้ในการเลิกบุหรี่และการให้ข้อมูลเรื่องอาการที่อาจจะเกิดขึ้นหลังการเลิกบุหรี่ รวมทั้งการวางแผนในกระบวนการเลิกบุหรือน่าจะเป็นสิ่งที่สำคัญมาก

คุณเห็นด้วยกับการประเมินของแพทย์ใช้ทุน แม้ว่าจะลังเลใจเพราะเชื่อว่าหากคุณส่งผู้ป่วยรายนี้ไปเข้าคลินิกเลิกบุหรี่ในแบบเดิมโดยที่ไม่ได้เตรียมตัวผู้ป่วยเพิ่มเติม หรือไม่ได้ปรับปรุงกระบวนการรักษาในคลินิกเลิกบุหรี่ ผู้ป่วยรายนี้ก็อาจจะไม่ประสบความสำเร็จในการเลิกบุหรี่อีกเช่นเคย อีกใจหนึ่งคุณก็รู้สึกว่าจะเกินหน้าที่ของคุณในฐานะแพทย์เวชศาสตร์ฉุกเฉินคนหนึ่ง และการทำงานในบริบทห้องฉุกเฉินในตอนนี้อาจไม่ได้เอื้อให้มีความพร้อมที่จะแก้ปัญหาเรื่องการเลิกบุหรี่ของผู้ป่วยรายนี้เพราะมีหน้างานอีกมากที่ต้องรับมือ คุณได้แต่แนะนำให้แพทย์ใช้ทุนนัดผู้ป่วยกลับมาติดตามการรักษา (follow up) ที่คลินิกเลิกบุหรี่ของโรงพยาบาลในโอกาสหน้า แต่

เนื่องจากคุณประเมินว่าผู้ป่วยรายนี้ควรต้องรับไว้รักษาในโรงพยาบาลในวันนี้ จึงต้องปล่อยเรื่องดังกล่าวให้เป็นหน้าที่ของอายุรแพทย์ที่ทำหน้าที่ดูแลรักษาผู้ป่วยรายนี้ในหอผู้ป่วยจัดการเรื่องเล็ก ๆ นี้อีกต่อไป

หลังจากจัดการเรื่องส่งผู้ป่วยเข้าหอผู้ป่วยเรียบร้อยแล้ว แพทย์ใช้ทุนถามคุณว่า “หากเรายังรักษาผู้ป่วย COPD แบบนี้ไปเรื่อย ๆ โดยที่ผู้ป่วยเองก็ยังไม่เลิกสูบบุหรี่ ก็น่าจะไร้ประโยชน์ ทำอย่างนี้จะถือว่าเราใช้ทรัพยากรทางการแพทย์อย่างสิ้นเปลือง หรือใช้เวลาของหมอของพยาบาลอย่างไม่มีประสิทธิภาพหรือไม่?”

คุณนึกถึงตอนคุณปฏิบัติงานดูแลรักษาผู้ป่วย COPD ตั้งแต่ตอนเป็นนักศึกษาแพทย์และตอนที่เป็นแพทย์ประจำบ้าน คุณนึกถึงโรงเรียนแพทย์ซึ่งมีกระบวนการทำงานมีความพร้อมมากกว่า มีบริการสายด่วนเลิกบุหรี่ และมีคลินิกเลิกบุหรี่ที่ให้บริการโดยทีมสหวิชาชีพ แต่คุณไม่แน่ใจว่าจะเป็นไปได้หรือไม่ที่ผู้บริหารโรงพยาบาลจะลงทุนปรับปรุงกระบวนการทำงานของคลินิกเลิกบุหรี่ในโรงพยาบาลของคุณให้มีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น? คุณยังก็ยังไม่แน่ใจว่าผู้บริหารโรงพยาบาลจะมีข้อจำกัดทางงบประมาณและบุคลากรมากนักน้อยเพียงใด? คุณเองก็ยังลังเลอีกว่าหากจะลงทุนเพิ่มเติมเพื่อผู้ป่วยกลุ่มนี้จะถือว่าการทรัพยากรทางการแพทย์อย่างคุ้มค่าหรือไม่เมื่อเทียบกับการนำงบประมาณไปพัฒนาสำหรับผู้ป่วยกลุ่มอื่น ๆ แต่อีกใจหนึ่งก็หวังว่าคุณอาจเป็นส่วนหนึ่งที่ช่วยแก้ปัญหาเรื่องการเลิกบุหรี่ได้ดีขึ้น และไม่ต้องการให้เกิดกระบวนการดูแลรักษาผู้ป่วย COPD ที่ห้องฉุกเฉินโดยที่ผู้ป่วยเองก็ยังไม่ยอมเลิกสูบบุหรี่แบบนี้ไปเรื่อย ๆ